

6. prednáška (16.3.2020)

Backtracking

alebo

hrubou silou
na (skoro) všetky problémy

Začnime zľahka...

● Problém:

- vygenerovať všetky postupnosti dĺžky 3 z čísel 1, 2, 3
  - matematicky: 3-prvkové **variácie s opakovaním** z prvkov množiny $\{1, 2, 3\}$

● Očakávaný výstup:

[1, 1, 1]	[2, 1, 1]	[3, 1, 1]
[1, 1, 2]	[2, 1, 2]	[3, 1, 2]
[1, 1, 3]	[2, 1, 3]	[3, 1, 3]
[1, 2, 1]	[2, 2, 1]	[3, 2, 1]
[1, 2, 2]	[2, 2, 2]	[3, 2, 2]
[1, 2, 3]	[2, 2, 3]	[3, 2, 3]
[1, 3, 1]	[2, 3, 1]	[3, 3, 1]
[1, 3, 2]	[2, 3, 2]	[3, 3, 2]
[1, 3, 3]	[2, 3, 3]	[3, 3, 3]

Generovanie trojíc

```
int[] p = new int[3];
for (int i = 1; i <= 3; i++) {
    p[0] = i;
    for (int j = 1; j <= 3; j++) {
        p[1] = j;
        for (int k = 1; k <= 3; k++) {
            p[2] = k;
            System.out.println(Arrays.toString(p));
        }
    }
}
```

Ďalšie výzvy:

- Ako zmeniť množinu z $\{1, 2, 3\}$ na $\{1, 2, \dots, 5\}$?
- Ako zmeniť množinu z $\{1, 2, 3\}$ na $\{0, 1, 2\}$?
- Čo ak by sme chceli 4-prvkové postupnosti čísel?
- Čo ak by sme chceli 5-prvkové postupnosti čísel?

Generovanie k -tíc

- Čo ak by sme chceli k -prvkové postupnosti z čísel $\{1, 2, 3\}$, t.j. **k -prvkové variácie s opakovaním**, kde k dopredu nepoznáme?
  - pridávanie vnorených cyklov nepomôže, pretože k nepoznáme dopredu...

Generovanie k -tíc je t'azký problém ...

... existuje jednoduchší podproblém?

Analýza trojíc...

[1, 1, 1]
 [1, 1, 2]
 [1, 1, 3]
 [1, 2, 1]
 [1, 2, 2]
 [1, 2, 3]
 [1, 3, 1]
 [1, 3, 2]
 [1, 3, 3]

[2, 1, 1]
 [2, 1, 2]
 [2, 1, 3]
 [2, 2, 1]
 [2, 2, 2]
 [2, 2, 3]
 [2, 3, 1]
 [2, 3, 2]
 [2, 3, 3]

[3, 1, 1]
 [3, 1, 2]
 [3, 1, 3]
 [3, 2, 1]
 [3, 2, 2]
 [3, 2, 3]
 [3, 3, 1]
 [3, 3, 2]
 [3, 3, 3]

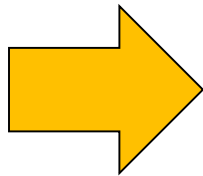
Každá skupina „trojíc“
 sa skladá zo všetkých
 dvojíc z čísel {1, 2, 3}

Ako generovať trojice?

- Vygenerujeme najprv všetky dvojice...
  - a pred každú dvojicu najprv pridáme 1, potom 2 a potom 3...

	1 + [...]	2 + [...]	3 + [...]
[1, 1]	[1, 1, 1]	[2, 1, 1]	[3, 1, 1]
[1, 2]	[1, 1, 2]	[2, 1, 2]	[3, 1, 2]
[1, 3]	[1, 1, 3]	[2, 1, 3]	[3, 1, 3]
[2, 1]	[1, 2, 1]	[2, 2, 1]	[3, 2, 1]
[2, 2]	[1, 2, 2]	[2, 2, 2]	[3, 2, 2]
[2, 3]	[1, 2, 3]	[2, 2, 3]	[3, 2, 3]
[3, 1]	[1, 3, 1]	[2, 3, 1]	[3, 3, 1]
[3, 2]	[1, 3, 2]	[2, 3, 2]	[3, 3, 2]
[3, 3]	[1, 3, 3]	[2, 3, 3]	[3, 3, 3]

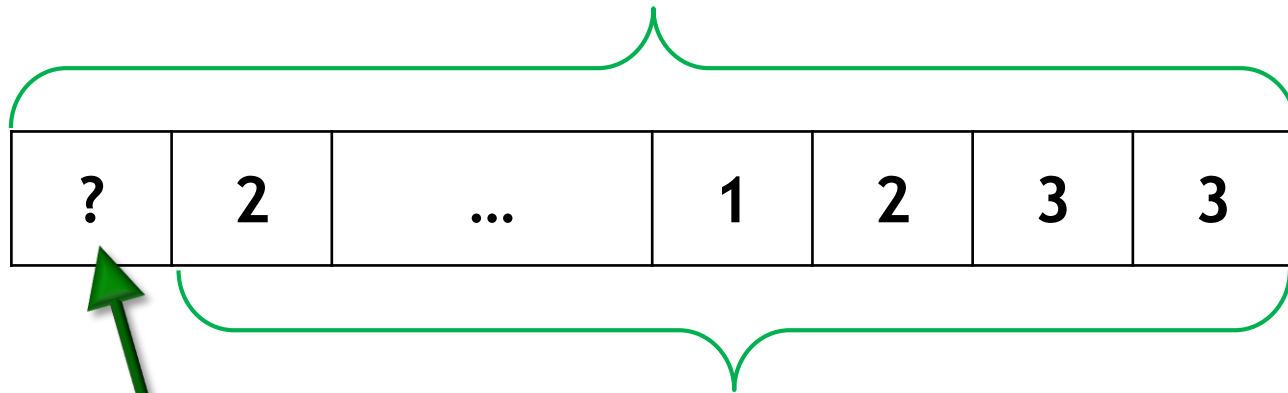
Generovanie v praxi

Ako generovať k -tice?

k -prvková postupnosť z čísel $\{1, 2, 3\}$

$(k-1)$ -prvková postupnosť z čísel $\{1, 2, 3\}$

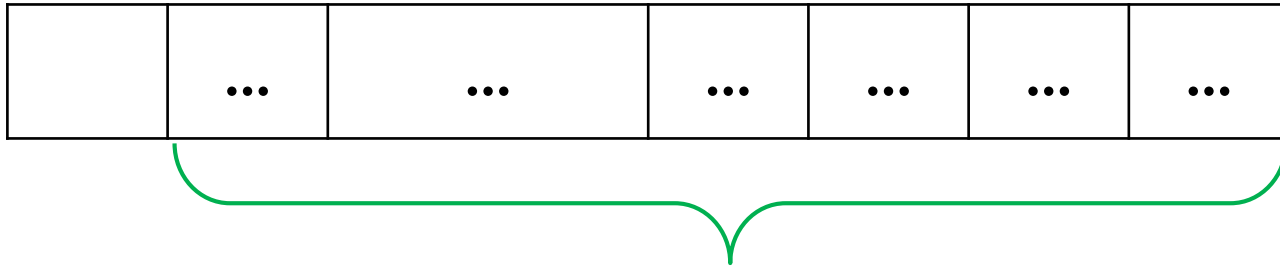
Postupným dosadením čísel 1, 2 a 3 dostaneme 3 rôzne k -prvkové postupnosti z čísel $\{1, 2, 3\}$

Ako generovať k -tice?

Ako vygenerovať všetky
 k -prvkové postupnosti z čísel $\{1, 2, 3\}$?

Vygeneruj všetky $(k-1)$ -prvkové
postupnosti z čísel $\{1, 2, 3\}$ ...

$\{1, 2, 3\}$

Generovanie trojíc

```
int[] p = new int[3];
```

```

for (int i = 1; i <= 3; i++) {                                generuj(0)
    p[0] = i;
    for (int j = 1; j <= 3; j++) {                            generuj(1)
        p[1] = j;
        for (int k = 1; k <= 3; k++) {                        generuj(2)
            p[2] = k;
            System.out.println(Arrays.toString(p));
        }
    }
}

```

báza rekurzie

Generovanie k-tíc

```

private int[] p;
generuj všetky postupnosti v podpoli určenom
indexami: odIndexu, ..., p.length-1

private void generuj(int odIndexu) {
    if (odIndexu == p.length) {
        vypis();
        return;
    }

    for (int i = 1; i <= 3; i++) {
        p[odIndexu] = i;
        generuj(odIndexu + 1);
    }
}

public void generuj() {
    generuj(0);
}

```

Ak máme generovať postupnosť v podpoli dĺžky 0, znamená to, že pole je naplnené...

Na prvú pozíciu podpoľa postupne dáme hodnoty 1, 2 a 3. Po dosadení každej z nich spustíme generovanie všetkých podpostupností v o 1 menšom podpoli.

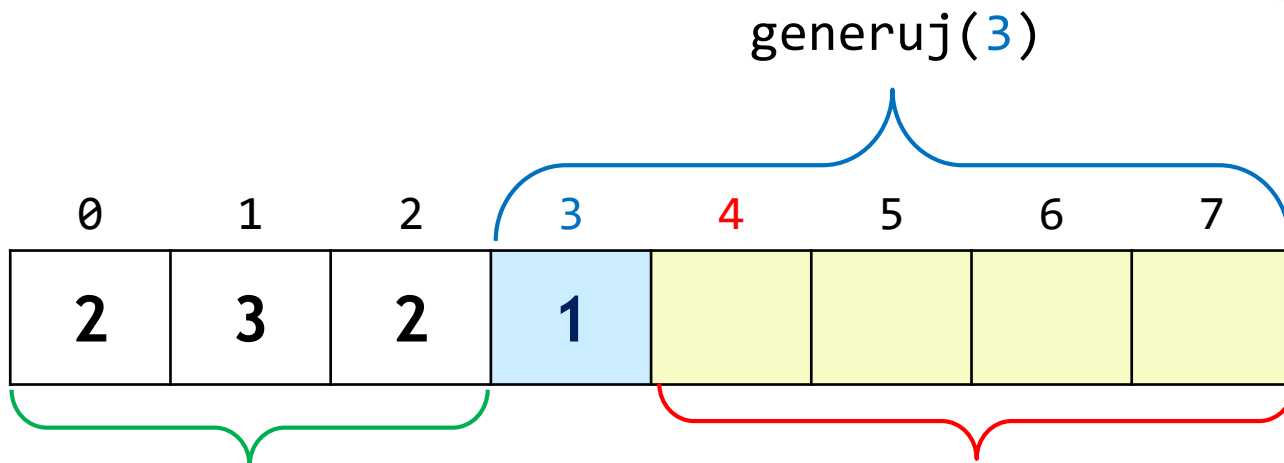
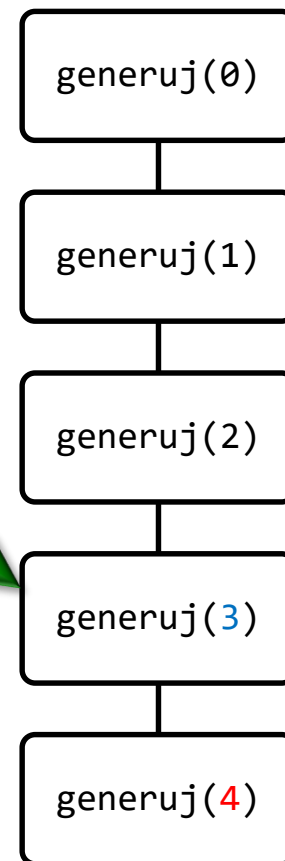
Začíname generovanie na indexe 0, t.j. v celom poli.

Ako to vlastne generuje?

```
private void generuj(int odIndexu) {
    ...
    for (int i = 1; i <= 3; i++) {
        p[odIndexu] = i;
        generuj(odIndexu + 1);
    }
}
```

určuje obsah na
indexe 3 a nechá
generovať obsah
od indexu 4

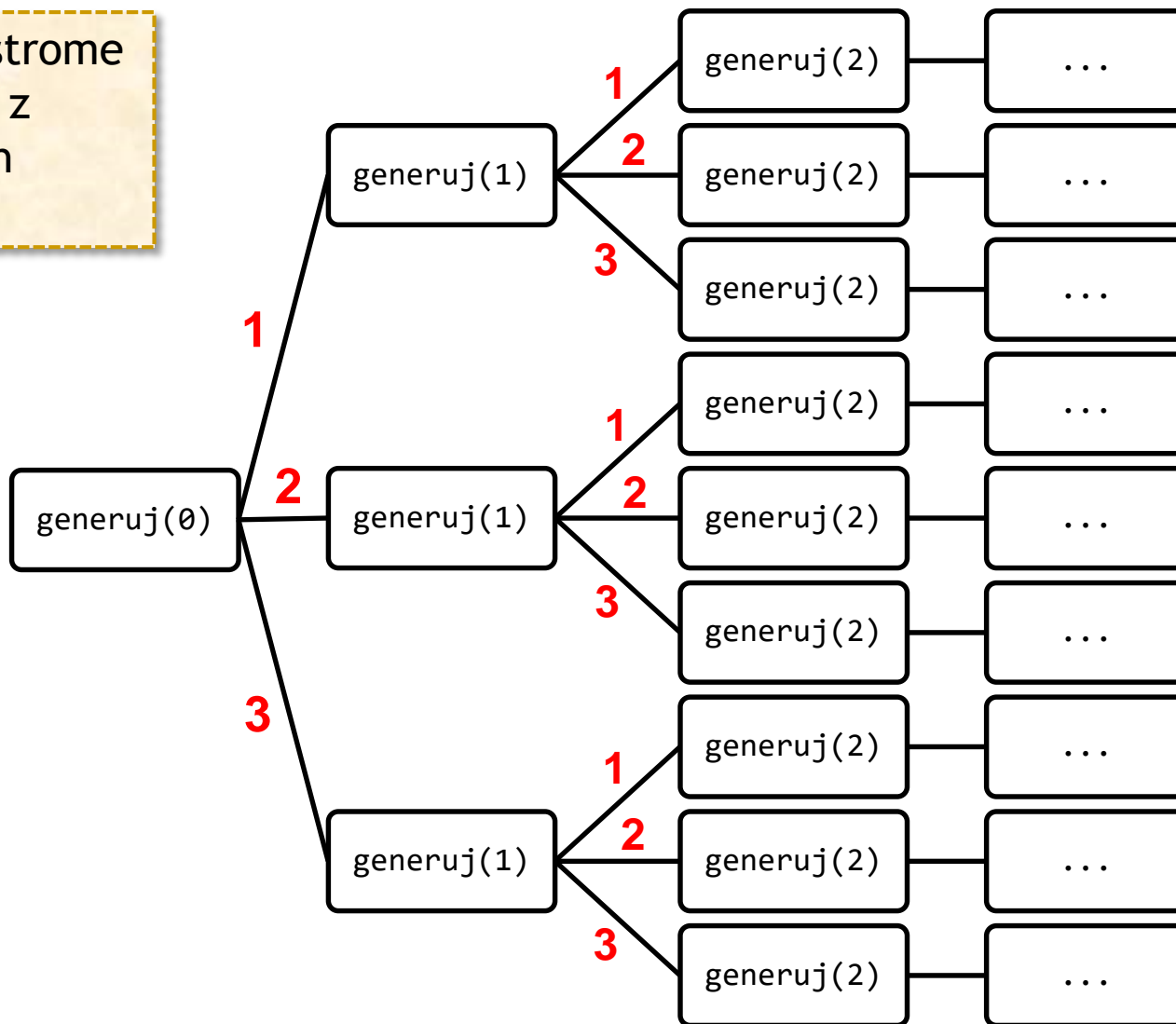
obsah poľa určený metódami,
ktoré viedli k volaniu
generuj(3)

generuj(4)

Strom volaní

Každá vetva v strome volaní je jedna z vygenerovaných postupností...

Na čo je to dobré?

**Koho už len zaujíma
generovanie číselných
postupností?!**

Problém batoha

Trezor s cennosťami

Každá vec v trezore má svoju veľkosť a cenu...

Zlodej s batohom

Kapacita batoha je obmedzená!

Ktoré veci zobrať, aby **cena lupu bola čo najväčšia** a zároveň sa to **pomestilo do batoha**?

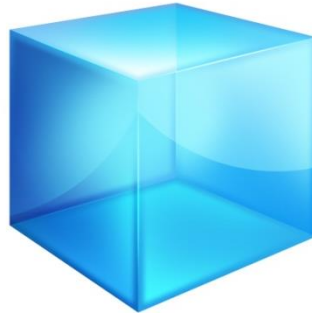
Ako naplniť batoh?

Kapacita
batoha: 4

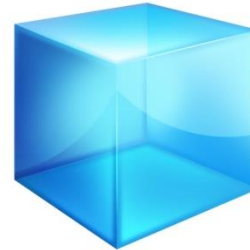
Veľkosť:

12 €

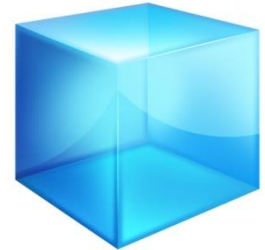
3

7 €

2

7 €

2

- Jednoduché stratégie nefungujú:

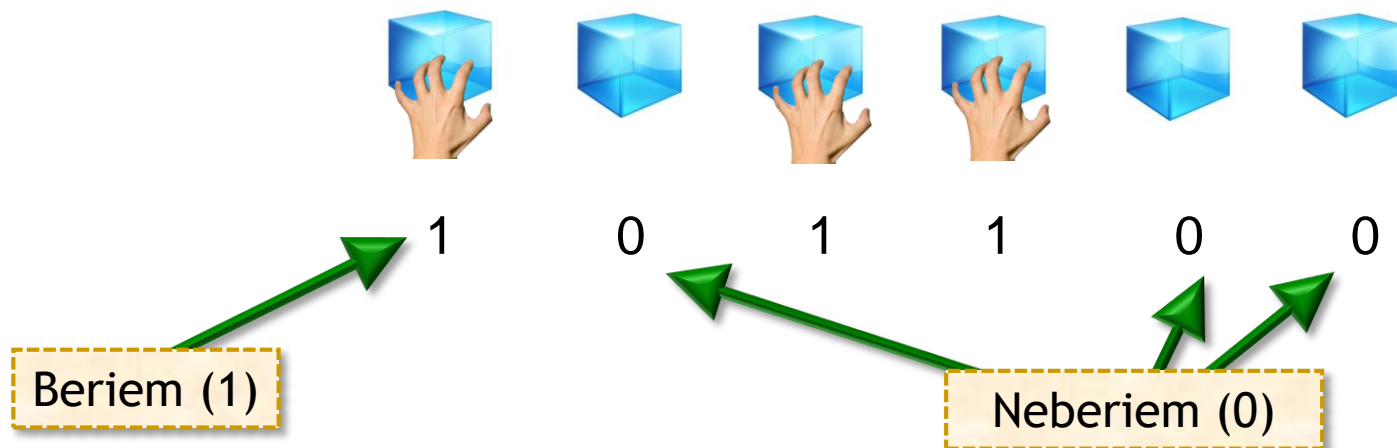
- kým je miesto, ber najdrahšiu vec, ktorú ešte nemáš
- kým je miesto, ber vec s najlepším pomerom cena/veľkosť (jednotková cena), ktorú ešte nemáš

Riešenie hrubou silou!

- Máme n predmetov
- S každým predmetom sú dve možnosti:
  - predmet **zoberiem**
  - predmet **nezoberiem**
- Každý výber možno charakterizovať postupnosťou z núl a jednotiek...

Zmestí sa výber **do batoha?**

Aká je **cena výberu?**

Riešenie hrubou silou!

- Máme n predmetov:
  - vygenerujem všetky postupnosti dĺžky n z 0 a 1
= n -prvkové **variácie s opakovaním** z prvkov množiny
 $\{0 = \text{neberiem}, 1 = \text{beriem}\}$
  - každá **postupnosť zodpovedá výberu**, pre ktorý spočítam:
    - či sa **zmestí do batoha** (súčet veľkostí vybraných predmetov je menší ako kapacita batoha)
    - aká je **cena výberu** (súčet cien vybraných predmetov)
- **Riešenie:**
  - zoberiem výber, ktorý sa zmestí do batoha a má najlepšiu cenu

Programujeme...

Aká je efektivita riešenia?

- n predmetov = 2^n možných výberov
- spracovanie jedného výberu $O(n)$
- celkový čas: $2^{O(n)}$

Verí sa ($P \stackrel{?}{=} NP$), že túto úlohu nejde riešiť rýchlejšie

- 60 predmetov = 2^{60} výberov $> 10^{17}$ výberov
  - 1 GHz procesor $\sim 10^9$ operácií za sekundy
  - $10^{17}/10^9 = 10^8$ sekúnd > 3 roky

Riešenie hrubou silou!

- Problémy riešime **preskúmaním všetkých možností riešenia**
- Často aplikujeme schému:
  - **generuj** - generuje všetky postupnosti zadanej dĺžky, ktoré zodpovedajú nejakej možnosti riešenia
  - **spracuj** - overí, či vygenerovaná možnosť je prípustná (*napr. celková veľkosť je menšia ako kapacita*) a ak áno, možnosť sa nejako **dodatočne spracuje** (*napr. overí sa, či nie je lepšia ako doposiaľ najlepšie nájdené riešenie*)

A čo ďalej?

A pod'me generovat' opät' nejaké číselné postupnosti...

Variácie bez opakovania

- **Úloha:** Vygenerovať všetky postupnosti dĺžky k z prvkov množiny $\{1, \dots, n\}$, v ktorých sa ale žiadne číslo neopakuje.
  - matematicky: generujeme **k -prvkové variácie bez opakovania** z n -prvkovej množiny
- **Riešenie:**
  - vygenerujeme všetky postupnosti dĺžky k
  - pre každú postupnosť overíme, či tam náhodou nie sú dve rovnaké čísla - ak nie, tak ju „vypíšeme“

Generujeme bez opakovania

```
private boolean vyhovuje() {
    for (int i = 0; i < p.length; i++)
        for (int j = i + 1; j < p.length; j++)
            if (p[i] == p[j])
                return false;

    return true;
}
```

Overí, či sú všetky čísla v poli rôzne.

Pred výpisom overíme, že niet opakovaní.

```
private void generuj(int odIndexu) {
    if (odIndexu == p.length) {
        if (vyhovuje())
            vypis();
        return;
    }

    for (int i = 1; i <= n; i++) {
        p[odIndexu] = i;
        generuj(odIndexu + 1);
    }
}
```

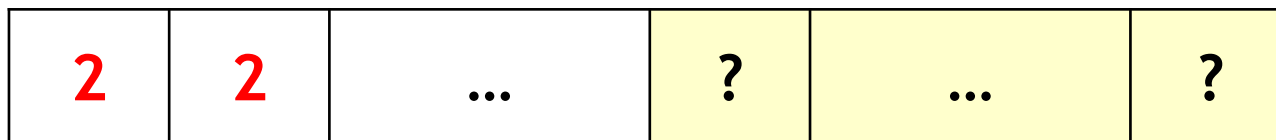

Ako znížiť straty?

- Metóda `vyhovuje()` **filtruje**, čo sa „vypíše“...
- Postupnosti bez opakovania dĺžky 3 z prvkov množiny $\{1, 2, 3, 4\}$
  - počet „vypísaných“: $4 \cdot 3 \cdot 2 = 24$ postupností
  - počet vygenerovaných: $4^3 = 64$ postupností
  - ... generujeme **40** postupností **zbytočne** („nevypíšu“ sa)

generuj(...)

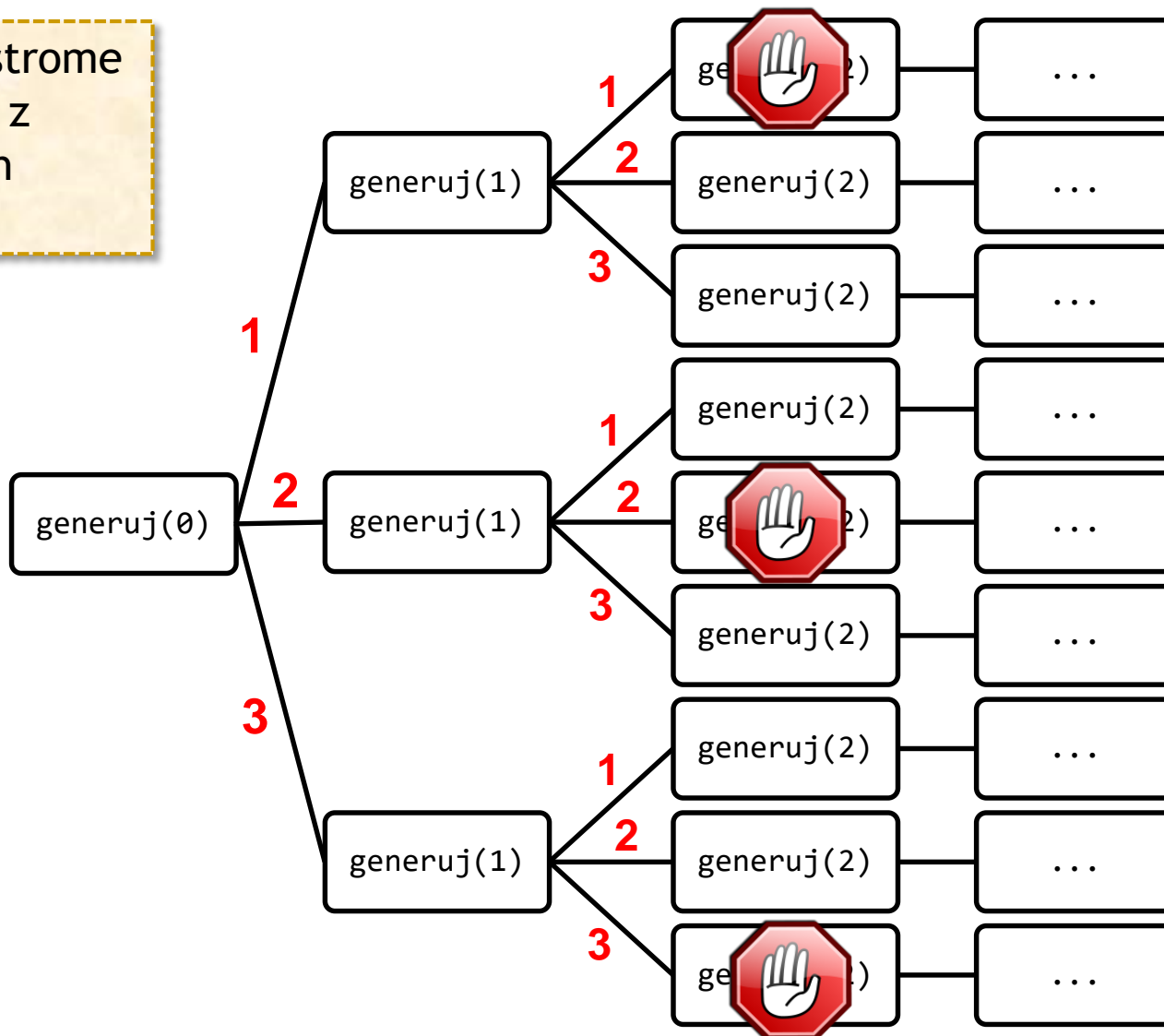

Načo generovať zvyšok, keď kvôli dvojkám na začiatku sa to aj tak nevypíše?

Strom volaní

Každá vetva v strome volaní je jedna z vygenerovaných postupností...

Opatrné generovanie...

```
private boolean moze(int idx, int hodnota) {
    for (int i=0; i<idx; i++)
        if (p[i] == hodnota)
            return false;

    return true;
}
```

Overí, či sa zadaná hodnota nenachádza v poli na indexoch $0, \dots, idx-1$

```
private void generuj(int odIndexu) {
    ...
    for (int i = 1; i <= n; i++)
        if (moze(odIndexu, i)) {
            p[odIndexu] = i;
            generuj(odIndexu + 1);
        }
}
```

Hodnotu **i** umiestnime do poľa iba vtedy, keď sa ešte v poli „naľavo“ nenachádza.

Opatrné generovanie rýchlo...

- Overenie, či číslo môžeme umiestniť do poľa (metóda moze), má časovú zložitosť $O(k)$
- Zrýchlenie: pamätajme si v poli, či sa číslo už nachádza v „ľavej“ fixovanej časti...

```
private Set<Integer> pouzite = new ???Set<Integer>()
```

```
for (int i = 1; i <= n; i++) {
    if (!pouzite.contains(i)) {
        pouzite.add(i);
        p[odIndexu] = i;
        generuj(odIndexu + 1);
        p[odIndexu] = -1;
        pouzite.remove(i);
    }
}
```

Poznačíme, že sme pridali do poľa číslo i ...

Poznačíme, že číslo i už viac nie je v platnej časti poľa ...

Opatrné generovanie rýchlo...

- Overenie, či číslo môžeme umiestniť do poľa (metóda moze), má časovú zložitosť $O(k)$
- Zrýchlenie: pamätajme si v poli, či sa číslo už nachádza v „ľavej“ fixovanej časti...

```

for (int i = 1; i <= n; i++) {
    if (!pouzite[i]) {
        pouzite[i] = true;
        p[odIndexu] = i;
        generuj(odIndexu + 1);
        p[odIndexu] = -1;
        pouzite[i] = false;
    }
}

```

Poznačíme, že sme pridali do poľa číslo i ...

Poznačíme, že číslo i už viac nie je v platnej časti poľa ...

Variácie bez opakovania - finty

- **Permutácie** = n-prvkové variácie bez opakovania prvkov z n-prvkovej množiny...
- Ako generovať **variácie z inej množiny** ako sú prvky množiny $\{1, \dots, n\}$?
  - prvky množiny dáme do nejakého poľa - napr. prvky
  - generujeme variácie indexov poľa prvky
  - výpis:

```
for (int i=0; i<p.length; i++)  
    variacia[i] = prvky[p[i]]
```


Generujeme postupnosť indexov v poli prvky.

Backtracking

- Backtracking = **prehľadávanie s návratom**
- Spôsob na hľadanie/konštrukciu riešenia tak, že **skúmame** (generujeme) **všetky možnosti**
- Zvyčajná schéma:
  - sprav jeden **krok „bližšie“** ku skonštruovaniu riešenia
    - pridanie hodnoty do poľa a jej zaevidovanie v poli použite
  - (rekurzívne) generovanie možností (riešení), ktoré vychádzajú z toho, čo máme ...
  - po návrate z rekurzie **vrátíme pôvodný stav** pred spravením jedného kroku „bližšie“
    - odevidovanie hodnoty v poli použite

Backtracking a efektívnosť

- Zvyčajne veľmi neefektívny prístup s **exponenciálnou** časovou zložitost'ou...
- Typy problémov:
  - backtracking je **jediná možná stratégia** na ich vyriešenie (resp. iné stratégie majú rovnakú časovú zložitost')
  - backtracking je **jediná možná stratégia** na ich vyriešenie, no pre isté typy vstupov ich ide riešiť „**prakticky efektívnymi**“ algoritmami (napr. pseudopolynomiálne algoritmy)
  - riešenie vieme nájsť **bez skúmania všetkých možností** (napr. polynomiálne algoritmy)

ak nie sú otázky...

Ďakujem za pozornosť!

